

Nr 46

Av herrar **Börjesson** i Falköping och **Eriksson** i Bäckmora, om åtgärder mot ocker vid försträckning.

Den omfattande ockerverksamheten har vid olika tillfällen påtalats, och i tidigare motioner har krävts utredning i syfte att kartlägga vilka åtgärder som lämpligen bör vidtas mot ocker vid försträckning. Riksdagen har avslagit förslaget med motivering att en utredning inte skulle kunna leda till några effektiva åtgärder på området. Flera av de remissinstanser som yttrat sig över motionerna har dock tillstyrkt förslaget om utredning.

Det är självfallet svårt att bilda sig en exakt uppfattning om hur omfattande ockerverksamheten är, emedan lånetransaktionerna ofta uppgöres utan vittnen, kvitton saknas och respektive låntagare ofta befinner sig i den situationen att han ej vill ha lånehandlingen känd. Vid misstanke om ockerbrott kan det sålunda vara mycket svårt för myndigheterna att få tillräckligt material som underlag för bedömning av sakförhållandena. I många fall uppdragas ockerfallen i samband med konkurser och falsarier, vilka för- anletts av ockerbrott.

Det är uppenbart, att ockerverksamheten under senare år ökat i betydande omfattning över hela landet. För någon tid sedan upptäcktes ett fall där långgivaren tillgodogjort sig en ränta på 900 procent. För kortfristiga lån — i regel gäller det människor i en mycket trängd ekonomisk situation — kan ockrarna betinga sig »gottgörelser» på flera tusen procents räntor. Det sannolika är att ockerräntor i betydande utsträckning rör sig mellan 30 och 50 procent. Därtill kommer att långgivning också kan ske efter principen med månatliga inbetalningar av räntan. Vederbörande låntagare får då betala efter en räntesats av ca 5 % årlig ränta på skuldbeloppet, och räntan skall månatligen inbetalas. Vid en sådan metod kommer man, utan hänsynstagande till ränta på ränta, upp i en räntesats av 60 procent. Det förekommer vidare att man tillämpar s. k. rak ränta. Lånebeloppet skall amorteras med ett visst angivet belopp. Räntebeloppet är fast, beräknat på hela lånebeloppet, och skall erläggas samtidigt med amorteringen. Följden blir att låntagaren erlägger samma räntebelopp vid sista amorteringen som vid den första. Vid de sist erlagda amorteringarna kan räntan uppgå till svindlande belopp.

Anledningen till att låntagare över huvud taget går med på att betala de skyhöga räntor som privatdiskontörer tillämpar är i regel ett ekonomiskt nödläge förorsakat av sjukdom eller andra svårigheter. Vederbörande är tvungen att anskaffa pengar till ett visst ändamål. Efter att ha sökt lån

hos bank eller annan kreditinrättning och fått avslag återstår för honom att i nödsituationen vända sig till privatdiskontör. Denne är villig »hjälpa», men med lån till räntor som vida överstiger vad som tillämpas i banker och kreditinrättningar. Låntagaren har visserligen klart för sig att det är dyra pengar han lånar men tröstar sig med att lånet är kortfristigt och att det löser honom ur ett påfrestande ekonomiskt nödläge.

I alltför många fall leder det hela emellertid till en ren ekonomisk misär för den enskilde låntagaren. Många mänskliga tragedier i form av splittrade hem, alkoholism etc. har utspelats i ockerverksamhetens spår.

Vi finner det vara en samhällelig angelägenhet att med alla till buds stående medel söka hejda den florerande ockerverksamheten. Ingenting tyder på att de straffbestämmelser som finns tillämpliga vid uppdragandet av ockerbrott skulle ha någon väsentlig, förebyggande effekt. Tvärtom synes det som om hela denna ockerverksamhet tämligen obehindrat kan fortsätta och t. o. m. få allt större omfattning. Det utgör enligt vår mening skäl nog för krav på kraftåtgärder i syfte att sanera denna s. k. grå kreditmarknad. Vilka åtgärder som kan befinnas lämpliga och ändamålsenliga kan en ingående utredning komma fram till.

Utan att söka ange riktlinjer för en sådan utredning eller direktiv för den kan man dock i sammanhanget peka på behovet av viss kontroll över all yrkesmässig utlåning. Enligt vår uppfattning måste bl. a. den utlåning som sker via annonser i tidningarna hänvisas till yrkesmässig utlåning. Vidare torde skärpta straffbestämmelser för ocker vara ett led i strävandena att sanera denna kreditmarknad.

Vi anser inte att de svårigheter som tidigare åberopats för en noggrann granskning av ockerverksamheten kan utgöra något hinder för tillsättande av en utredning på området. Snarare torde läget i dag i än högre grad motivera att sådan kommer till stånd.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam och allsidig utredning av den s. k. grå kreditmarknaden i syfte att genom effektiva åtgärder mot ocker vid försträckning åstadkomma en sanering på området samt att för riksdagen framläggas de förslag som utredningen föranleder.

Stockholm den 12 januari 1968

Bengt Börjesson (cp)

i Falköping

John Eriksson (cp)

i Bäckmora